

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ

ԱՐՁԱԳԱՆԳ ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ ԿԱՐԾԵԱՑ

ՀԱՆԴԷՍ ՇԱՐԱԹԱԿԱՆ

Մամլոյ իւրացումը շրջանը՝ 52 օրինակ է:
Ստորագրութեան անդն է Պօլիս, Զինճիրլի—խան վերի յարկ
թիւ 18:
Դուրս երթալիք թերթից փօստայի ծախքը տանողին վրայ է:

Շրջանին գինը դաշեկան կոնիւիկ 60
Կիսաշրջանը » 50
Մէկ թիւը՝ փարսց 50
Մանուցմանց առիւն է՝ դաշեկան 2

Բ. ՏԱՐԻ Բ. ՇՐՋԱՆ

1870

ԹԻԻ 63 ՄԱՐՏ 14

ՊԵՇՄԵՆԱԿԱՆ

Ի ԲՆԻՍ

Ս.Ս. առակ լուարմէք:

Սղգային ընթացքը կոչուած ժողովի մը և օրինաւորութիւն քարոզող հռչակաւոր նախա-
դահի մը առջեւ, ջերմեւանդ և ուղղափառ
հաւատացեալ թաղմութեան մէջ, քահանայա-
պետութեան նախանձախնդիր ատենակալնե-
րու պատկառելի ներկայութեանը, եկեղեցւոյ
մը դմբէթը գոռացնող աղաղակներով յորովայ-
նէ ընտրեալ տիպիսաւոր երեսփոխաններու
քթերնուն տակ, սրբալայրին լաւ օրնա փոքր,
Ս. Մարիամու աչքին առջեւը. — քաւ լիցի,
ինչ կ'ըսեմ, ոչ, ոչ. Պիղատոսին պալատը, կա-
յիափայլին տունը՝ Մամուլ անխնայ կ'ապտակ-
ուի. — Ե՛րբ. — Մարտի ութնին. Նշանաւոր
ամիս,

Իրաւ որ ինչի ամիս մ'է եղեր, Բայց մենք
չէինք կարծեր որ Հասունիսդներն ալ այսչափ
կատաղած ըլլան այս օրերս:

Մնցեալները՝ դիշեր ատեն թէեւ ասոնցմէ
շիշի պատասխով՝ վրանիս յարձակողն ալ տե-
սանք, որ քիչ մնաց Մամուլը անդիի աշխարհ-
քը պիտի հրատարակուէր, բայց ասոր այնչափ
չղարմայանք. ինչու որ ասի անհատի մը դործ
էր. — Է՛յ, աս ինչո՞ւ դործ էր, իշու դործ չէր

ա՛, աս ալ անհատի դործ էր:

Ինչ եւ իցէ, գոնէ անդամ մ'ալ կարդանք
սա ձեռքին հրաւիրադիրը, որ անշուշտ ապ-
տակահարութեան գաղտնիք մը մէջը պարու-
նակուած ըլլալու է:

Այս ո՞ր կէտն է արդեօք. Մեւսիսի փոքր-փոքր
ըսածնին ըլլայ:

Է՛հ, աս ալ պզտիկ բան մը չսեպուիր ե՛ա
լուսաւորեալ դարուս մէջ. — Ի՛նչ կ'ըսէք, մէկ
տանկրատախի մը ըրած գաղանթութիւնը՝ ընդհա-
նուրին ի՞նչպէս կը վերաբերի. — Հապա՛ հոն
գտնուողները զիրենք հո՞մար չէին անուաներ

Սոյն անցքը՝ իրենց ներկայութեանը, ի-
րենց թեւադրութեամբը, խորհրդովը, թոյլ-
տուութեամբը ու համահաճ օրոշմամբը չան-
ցա՛ն. Ասոր ի՛նչ ըսենք. Տիեզերական ժողո-
վին ետմըն ըսե՛նք, եամախը ըսե՛նք, թախ-
լիտը ըսե՛նք, ի՛նչ ըսենք. — Ինչ որ ալ ըլլայ՝
միւսպարէք ըլլայ, անոյ թող մնայ. Էս ապ-
տակը կերայ՝ բժշկութիւնս դուայ, չիտակը այն
ընդունելութեան ալ շատ սքանչաղայ:

— Վիվա՛ Հասուն, վիվա՛ Հասունիսդ. Էէ-
մէն դործ անե՛ք, յիսուն տարուան ատենէ
ներնուդ մնացած հին վախճանի տահա կայ նէ՛
ժամանակն է, օրթան հանեցէք: Ի՛նչ Զարթոն-
ներ որ ունիք, բոլոր աշխարհի ցոյց տուէք,
տիեզերքը զարմացուցէք, աս Փաթուրանիդ
ալ Մամուլի մէջ կարդացէք:

Աֆորոզլու կոնդակ ,
Սիւնկիւլիւ պատարադ ,
Ժողովքէն ապապի ,
Հէմէն վախուցէք
Մամուլին տաք տաք :

Մի կարծէք , որ ձեր այս հրաշալիքները
ժամանակը պիտի մոռցնէ : Չէ , Մամուլը կեն-
դանի է , Մամուլը երախտագէտ է , կերածը՝
չմոռնար , ուտելիքէն ալ չփախիր , տեսածն ու
լսածն ալ հիշ չուրանար , բայց այս ալ տեղին
կէօրէ : Հէլէ խօսիլը ու գրելը ըսես նէ՝ բնաւ
չզլանար , քիչ մը ձեռքը՝ բերնին հասնի նէ՝
մինչեւ անգամ ձեր բախտին ալ հանելու չի
տեսնար :

Այս ժողովքին մէջ կերածնիս պատմեցինք .
հապա տեսածնիս :

Ի՞նչ պիտի տեսնանք . ազգէն բոլորք , Պապն
անողորք , լսեցինք ունկամբ , դուրս ելանք թի-
կամբ : Ինչ որ ալ ըսեմ , զայս պիտի յիշեմ .
Նախ և առաջ՝ մեր այս ճօճակաճառը երթալը
առանց հրաւիրադրի չէր , որուն օրինակը այս
է : (Ճշգրտութեան կողմանէ ալ մեր Մեփիստոփէլը
վկայ է) :

« Պէյլէրպէյի ,

« Պիղիմ ալաֆրանկդա այրն , պաշտանդըն-
տան՝ տիպինէ խառար մը օլայ՝ նէ օլայ , կօկ
այրնըն օրթալըն երէրէրինտէ մի տէսէմ՝ նէ
տէսէմ , կունուն խօթուտու օլմազ եա , իլլա վէ
լաքին բազար կունու օլմուն՝ իլլէթիմիդէթ օր-
լանաճախուզ շու կուրուլթուլէրէ , պիր խարար
գօյաճալըդ : Սիղ տէ էնկէլինիդի՝ չէնկէլէ թա-
խուպ պոյուրատուզ , հէպ խօլ խօլա վէրէրէք ,
շու խօթու հէրիֆլէրէ կօուս վէրէլիմ , հախա-
րընտան կէլէլիմ , վարլարընը եօխարընը ալայը-
նը զապտ էտէլիմ , իչիմիդտէ կուզէլ կուզէլ
խըրըշալըմ . ֆախագ , սըրըմըզ պիղտէ խալըն ,
իչիմիդտէն տըշարըյա պիր շէյ սըղմասըն . հէպ
պիղէ խալըն , պաքը սաղ օլասընըդ » :

(Սորաֆրոնիան)

Միւսնիս պաշտանդապա Սեփի :

Սոյն տոմսակով ներս մտանք , դուրսի դու-
ռը՝ ժամկոչներով , ներսի դուռը՝ պաշտօնա-
կաններով պաշարուած՝ իւր իւր զգուշու-

թիւներով կարգադրուած , ձեռքերնին ալ
մինչեւ անգամ ճանճերուն մուտքն ալ արդի-
լելու համար մէյ մէկ հին հողմարդ ելոցներ բըռ-
նած՝ մեր հրաւիրադիրը տեսնելուն պէս խ-
կոյն մեղի ներս հրամցուցին , անդ էր տեսնել
հասունականայ բոլոր էլէկէլիւններն , պանքերն
իւր պիլէթիներովն , իշխանն իւր սպասաւոր-
ներովն , Անկուրիայիք իրենց բասորըմաճիկնե-
րովն , բօրըկուշաները՝ իրենց սուճիներովն , ա-
նօթիները իրենց աշճիներովն և եամախներովը ,
պօշ պըրտողներն՝ իրենց կիւնտէլիկովն , Սէ-
տայի հաքարէթն իր ցրուիչներովն , վաճառա-
կաններն իրենց ծաղաղ համալներովն , կուրճի-
ներն իրենց բէօթէթի խալախներովն , և վեր-
ջապէս կարգաւորներն ալ վերնատունը՝ խա-
ֆէսին ետեւովն :

Սոնց ամէնքը՝ հաղիւ երեք հարիւրի չափ
անձինք կախակոյնալներուն սօն սիճիլը կտրե-
լու և Մամուլին ափայտաբար տփոյ մը տալու ,
ուղածնուն պէս տունելու , ծախելու , կտրելու ,
թափելու և ձայնը գօւրս չի հանելով մազպա-
թաններ մէօհրելու , արդու հապներ թերթիպընե-
լու և ինչ ճամբով դատ բունելիքնին խրամէթ
ըլլայ նէ՝ մեջերին ծածուկ պահելու (առի Մա-
մուլ չթողուց որ յաջողին) հակառակորդաց
աչքը վախցնելու և վերջապէս զանոնք մէկ լէօ-
պի մը բերելու համար զօղ զօղալու : Եւսմիշ լա-
քէրապոյս բալամուտի պէս իրարու վրայ դիդ-
ուելով՝ եկեղեցւոյ օրթա տեղը խռնուած էին ,
ժողովոյն Նախագահ Անարիթիոս էֆէնտին մէկ
մատովը խօսխօճաման տատանը բացաւ հետեւ
եալ արպետախօսութեամբ .

Հաւատացեալ խարտաշար ,

Հէր տէվլէթին պիր հիւքիւմէթի վար . պի-
ղիմ միլլէթին խտէ համա օլուն իքի տիր , պիրի
ճիսմանի պիրի բահմանի :

(Եիւուլէյին պաղալըմ , կիւուլէյին) ,

Շիսմի պիղ էօյլէ պիր եօլ թու թմալըյըք Քի՝
իքիսինի տէ կիւճէնտիրմէյէլիմ , վաքթընա
կէօրէ իչիմիդէ նասըլ էլլէրիւր սէ՝ ճնա պէյաթ
իտէլիմ , օլմայալըմ օլ պիր թաքըմ շաշլընըր
կիպիքի՝ վազթի իլէ եիւղիւնտէն օլ քառար
բահնէտար օլմուշ տաղլարա պայըրլարա տիւշ-
միւշ , թալարա քայալարա չարբըմըշ օլմուղու-

մեղ շու մահուտ հայ խմիրին սըքը սըքը սագ-
լանմասընա արդիւ խտէրէր, օնլար շաշըրմըշ տըր
ալլահ գարձ վէրսին, (սիղէ տէ բարձ) պիղ
անճագ աքլըմըղը պաշըմըղա պարաք սինսիւ-
միղ՝ եհտի ճէտարիմիղ վէ պիւթիւն ճանըմըղ վէ
թէնիմիղ իլէ օլանճա մալըմըղ վէ միւլքիւմիղ
իլէ պէրապէր (աման սաքըն պիր շէյ ունու թ-
մայասընըղ) սրբաղան բարանըն քանատլարը ալ-
թընա սըղընալըմ (պու գատար շէյի նասըլ սըղ-
տըրաճաքսընըղ ալլահ եաղմուրտան վէ տօլու-
տան սաքլասըն) վէ նասըլ ունուտապիլիլիլիղ
պունճա սէնէլէրտէն պէրի բարա էֆէնտիմիղին
սաղըսող ինսանլարընը քի՝ պիր գաշըմըղըն իլիք-
լէրինէ գատար եալըլըն՝ տըր :

Պունտան մատա՝ էֆէնտիմիղին սուրը վէ
եանըլմաղ, թու թուլմաղ, քաբըլմաղ, եուտուլ-
մաղ կոնտակլարընա նիլէ նիլէ տէֆալար նայիլ
օլըմըղ, վէ տահա նէլէր օլաճաղըղ՝ էկէր մի-
լընըլ օլմաղսաք, պու միլըրու թիւնտան քուր-
թուլմաք իլիւն, Հասունըն եաքասընը պըրաք-
մամաքտան պաշկա պիր շարէմիղ օլմատըղը (ճա-
նըմ սըքը թու թու) քարաճիւմէմիղէ մալիմ
տիր :

Եւ որովհետեւ

— Մի, խուլալարընըղ քիրլէնտի տէյի ժո-
ղովրդին մէջէն բաթըրթը մ'էր բըթաւ, ար-
պետաբանը իսկոյն խօսքը տաճկերէնի գարձնե-
լով օրթալըլը սիւտ իլիման եղաւ, իմտի եօլու-
մուղտան շաշմաեարաք տիւշմէնէրիմիղի քիւն-
ֆէնիւ քիւն իթմէք իլիւն շիմտի պուրաճըքտա
իլիմիղտէն պիր քօմիթէ նասպ իտուպ 12 զաթ
քուրա իլէ ինթիսապ իթմէլիիղ պուեուրուն ի-
շէ պաշլաեալըմ, նու թղումուլուն խիւլասասը
տա իշտէ պու տըր :

Ժողովուրդը ամենքը մէկ բերան ճըւացին,

— Բէք կուղէլ, բէք կուղէլ :

— Պու սէօղլէրէ տէյէճէք եօգ ամմա, ը-
սաւ մէկը, շու խուրա մուրա տէտիլինիղ իէ օ-
լույօր, պանա խալսա սէսի իւսքէկ պիրիսինի
օրթայա չըգարալըմ, վարսըն լայըլըլ տաճա-
լարըն իսիմէրի վէրսին, ճէօմաաթ տա իսթէր
իսթէմէղ գապուլ իթսին,

Աս խօսքին ալ :

— Պու տա կուղէլ, պունա տա տէյէճէխ

եօգ, աղաղակեց ժողովուրդը :

Ասոր վրայ մէկը ելաւ տնկուեցաւ ու բարձր-
ձայնիւ դոչեց,

— Տիւպէք դատէ ֆիթ — Անտոն դապուլու-
նուղ մու :

— (միարեբան) խապուլումըղ :

— Թէվէքէլլի օղլու Պօղոս դապուլունուղ
մը :

— խապուլումուղ քի, խապուլումուղ :

— Էսկիճի Գասպար դապուլունուղ մը :

— Օնա սիւալ հիշ իսթէմէղ :

— Գարգաշ օղլու վարդան դապուլունուղ
մը :

— Իսթէր իսթէմէղ :

— Ղամղումճու Մաղարիօղ դապուլունուղ
մու :

— Վարսըն օ տա պուլունսուն :

— Գըրդ եալան Տօնիկ դապուլունուղ մը :

— Օնսուղ իշ կէօրիւմէղ քի :

— Տանկըրտախ վիշէն դապուլունուղ մը :

— Հայ հայ, վարսըն ալայըլայը օլուն իշ :

— Միւսիւ Անկուաինօ դապուլունուղ մը :

— Օա նէ սէօղ, մալ տէտիլին շէյիտ կէ-
րէի տիւր : Հէմ օ ապըլ օճախ զատէ տիւր :

Այս կերպով ընտրու թիւնը լմնալու վրայ
էր, մէյ մ'ալ յանկարծ տուզինա մը կուրճի
սիւրիւ սէբէթ ներս մտան, ու այս խորհուր-
դին իրենց մասնակցութիւնն ալ առաջարկե-
ցին, բայց Օսմանեան հպատակ չըլլալուն հա-
մար մէկ ծանի մերժուեցան :

Եւ մինչդեռ ժողովականք մէկ կողմէն հա-
րըլ հարըլ մաղպաթաներ կը շինէին ու կը մէօհ-
րէին, միւս կողմէն ժողովրդին մէջ խառնաշը-
փոթ ձայն մ'էր կերթար :

— Սինիկ օղլու, դարտաշ, նէ տէրսին շու
վարդապետլէրին կէլմէսինէ, հէ, խօշ դապուլ-
լիթմէտիք ա :

— Նիշին, սէպէպ, դըրիւ կիւն կիւնահ-
քեար, պիր կիւն թէօպէքեար, Հիշ տէյիլ ի-
սէ պիղիմ թարաֆ արթար :

— Ճանըմ սէն նէ իյնէն, օնլար հէպ նէ վա-
խըթ օլաա ալուճումուղտա զախատըմըղտա՝
թուլտուլա կէթտի, Տուր հէլէ, շու Բուլիւ-
միւն թէլէղրաֆ զարշըլըղը պիր քէրէ կէլին :

— Ատամ՝ օնլարն տա կէլին , արթըն պուսէֆէր պուրունլարը էլիտէն էնաի :

— Սէֆէրէ գալմազ՝ զիլհիճճէտէ խարէթ .
լէրինէ զալուշուրլար :

Երբ մենք այս խօսքերը ուշի ուշով և դրաթը զայ չընելով մօտիկ կընէինք , յանկարծ բազմութեան մեջէն մէկ քանիններ աչք ի մեզ տնկած խորունկ խորունկ վայրկեան մը նայելէն վերջը՝ մէջերնին բլրաբլրով մ'է բլրթաւ , հետեւանքը դուշակելու չմնաց , մէյ մ'ալ նա յիս շուտ մը 20—30 մնկուրեաներ զիս ապլօգայի առնելով , մէջերնին քիթը մազոտ մարդ մը մեղի մօտեցաւ ու ըսաւ ,

— Զաթընդ քիմնինիդ , քէնտինիդի թա .
նըթմալընդ :

— Պուրտա եէրի տէյիլ , պատասխանե .
յինք :

— Նէրտէն իչերի կիրտինիդ :

— Պաճատան տէյիլ եա , հէլպէթ գարու .
տան :

— Նէ միլլէթսինիդ :

— Խալիս էրմէնի :

— Մէզհէպլինիդ :

— Լուսաւորչական :

— Խամինիդ :

— Այվազեան :

— Սիդին պուրտա իշինիդ նէ :

— Տալէթ մէքթուպու կէլմիշ խաի՝ գալպա .
ալք կէլտիք :

— Վայ , պիլէթինիդ տէ վար :

— Պունա սորմազ իսթէր մի :

— Պուրտա պիր եաղնըչըզ օլմալը , պիդիմ
պէօյլէ տալէթլիմիդ եօդ :

— Միւսիւ վէնտան , բանկալտաքի տէֆ .
թէրէ պիր քէրէ միւրաճաաթ իտէլիմ :

Հոն երթալով սկսան եօխլամաճի քեաթի .
պի պէս տէֆթերը թղթատելով , ցանկերուն
մէջ իմ անունս վնտուել :

Նայեցան որ չգտան , գլուխս ժողվըմով
տանկըրտախները սկսան օր մէկը ,

— Դօքօօղու , ճաշուտլուէն հէ :

— Գօր օլաւճա՛ , քոյրո՛ւղըն նամըլ , էլէ
կէճալի՛ մի :

— Հէլէ պախ շուա՛ , մամուլ հէ՛ . Շէյթա .

նըն էնիւիւ , նէ թըրքաանըյօն :

— Կօղու խաչմատա :

— Պիլ ա՛ դուզում , իւշ սահաթ տըր՝ պուր .
տայրալըք , շիւքիւրլէր օլտուն՝ պիր խաթամըզ
օլմաարքճա՛ գաչաճաք պիր իշիմիդ եօք : Խա .
թէրսէնիդ՝ գափուճուլարա տա՛ սօրապլիլիքսի .
նիդ , պիլէթ վէրմիշմիիդ , վէրմէմիշմիիդ :

Երբոր հարցուցին , մարդիկը ամենքն ալ
ձեռքերնին կուրծքերնուն վրայ դնելով՝ վկա .
յեցին թէ ,

— Էլէթ , տապարան տըւեց :

— Մի եւս լսենուն պէս՝ ալ բիւս բիւթին
խուտուրմիշ եղած՝ կատաղի վայրենիներու նը .
ման վրաս յարձակելով՝

— Տահա սէօյլէյօն մը :

Մէջերնուն ամենէն խոհեմը՝ երեսիս ապ .
տակ մը շախաթմիշ ըրածին պէս՝ ինքզինքս
մէկ սօլուխէն բարանոց տօպաճի պէս փողոցին
օրթա տեղը գտայ :

Մամուլին կերած տպտակը ,

Պատուեց գաղտնիքին տոպրակը ,

Կանգնեց մեծկակ արձան մը ,

Յանուն Մարիամու բակը :

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Հրաշագործը հեռագրած է Սոյ Նիկողա .
յոսին՝ թէ քիչ օրէն կաթուղիկոսութեանդ
ֆէրճա՛ն կ'ստանաս , որուն համար մենք եւս
կ'աշխատիմք :

Նիկողայոսն 'ի պատասխանի հեռագրած է
առ Տիգրանեանն , թէ աշխատէ որչափ կարե .
լի է ֆէրճա՛ն շուտով զրկելու : Այս մասին թէ
ձեր և թէ ուրիշներուն ձեռօք ըլլալիք ծախ .
քերը պատրաստ եմ ամենայն սիրով վճարելու :

Նիկողայոսի և Հրաշագործի դժբաղդութե .
նէն այս վերջին հեռագիրը ուղղակի Պատրի .
արքարան հասնելով՝ մութին մէջ դարձած
խողը՝ հրաշափառապէս կը յայտնուի :

Զարմանալի չէ արդարեւ այսպիսի հրաշա .
գործութիւնները

— Վսեմ . Նուպար փաշան երկուշաբթի օ .
րը Ամեն . Սրբազան Պատրիարքին այցելութեան

գալով՝ եղիպտոսի Գեր. Տ. Մեսրովպ սրբազանին համար պէտք եղած առաջնորդական կոնգրակը խնդրեր է :

— Անցեալներս հրատարակած էինք թէ վանայ Պօղոս վարդապետին ուրիշ վիճակի մը առաջնորդութիւն պիտի տրուի :

Այս լուրը վան հասնելով՝ բաւական յուզմունք պատճառեց տեղւոյն ազգայնոց մէջ որով և այս մասին շարժումս բաւական թուով հեռագիրներ հասան ի պատրիարքարան :

Այս առթիւ դուրսէ խօսինք յառաջակային մէջ :

— Առտոյթոյի մէջ բարեկենդանի առթիւ գեղեցիկ թատերական ներկայացումներ կատարուեցին, որոնք մեծ տպաւորութիւն ընելով ժողովրդին վրայ՝ բաղձանք կը յայտնուի ազգ. թատրոն մը կառուցանելու համար :

— Թէրեմանի նորընտիր առաջնորդ՝ Յարութիւն վարդապետը՝ վիճակայինք միահամուռ չեն ընդունած, որ ինչպէս յայտնի է՝ պատրիարքարանի երեք տարեկան մոգութեան ալ կանխիկ վճարած էր խեղճը :

— Երկուշաբթի օրը պատրիարքարան հըրաւիրուած են մայրաքաղաքիս բոլոր եպիսկոպոսները և վարդապետները՝ կրօնական երեսփոխանաց ընտրութեանը հետ՝ միանգամայն Սոյ և Աղթամարայ կաթողիկոսական խնդրոց կարգադրութեանը համար :

— Դեկտեմբեր 20ին կալաշու ֆելու գիւղին մէջ՝ Աշնակու Ահմէտ պէյն ու Կէպանու Մէհմէտ պէյը ինը տուն, մարաք (սամանլըք) կայրեն հանդերձ ցորենով, ոչխարով, խոտով և յարդով :

Տեղական կառավարութեան կողմանէ մարդըրկուեր է՝ որ յիշեալ անձինքը ձերբակալ ըլլան :

— Կըլենք որ Շատախու, Ալաւաղու, Սըճիլու, Ախպակու միւտիւրները շատ գէշութիւններ կը հասցնեն եղեր տեղւոյն Հայ Բընակաց :

Հայրիկին ուշադրութեանը կը յանձնեմք այս սողերը :

— Փակիւներաց Սալիմ պէյի և իր չարագործ սղայոց ըրածներուն համար Բ. Դոնէն դացած հրամանագրին համեմատ վանայ բարձր :

Կուտակալը՝ դործը երկու անձանց ձեռք քրննութեան կ'ենթարկէ, յորոց մէկը՝ վանայ հին Միւֆտի՝ Չապկալ օղլու Մուստաֆա էֆէնտին և միւսը՝ Վսեմ Սահակ պէյը :

Ասոնք դործը մանրամասնաբար քննելով՝ արդեանց համեմատ տեղւոյն կառավարութիւնը կը յուսանք որ չ'պիտի գլանայ պէտք եղած պատիժը անյապաղ անօրինելու յօրինակ այլոց :

— Առժամանակեայ Ռուս մնական խորհուրդը հաստատուեցաւ հետեւեալ անձինքներէն :

Գեր. Տ. Մելքիսեդեկ — Գարեգին վարդապետ Մուրատեանց :

Մեծ. Տօքթօր Փէշտըմալեան :

— Համբարձում Խիէքճեան :

Կը յուսանք որ ազգին ընդհանուր գաստիալութեան խնդիրը՝ իր իրական շրջանը կը մանայ :

— Տրապիզոնի կիւմիւշխանէն՝ որ եռանկիւն անձեւ ձորի մը վրայ շինուած գիւղաքաղաք մ'է, մօտեքս ասոր նկատմամբ նոր տեղափոխութիւն մը պիտի ըլլայ եղեր՝ այսինքն յիշեալ գիւղաքաղաքացիք՝ այն տեղէն 4 ժամ հեռաւորութեամբ գտնուած Մուրատ — խան ըսուած դաշտը պիտի փոխադրուին :

— Վալը՝ ամեն Սրբազան Պատրիարքը՝ Խսկիւտար Եհնիմահալէի Ս. Կարապետ եկեղեցին քարոզ պիտի խօսի, ինչպէս, Գեր. Ներսէս Սրբազանը՝ Պալատ, Գեր. Խորէն Սրբազանն ու Մուրատեանց վարդապետը Մայր եկեղեցին :

— Միջադիւզի Բարեսիրական ընկերութեան անձնուրաց գերասանները յառաջակայ շաբթուս Նաումի թատրոնին մէջ մեծաւ պատրաստութեամբ Մեծ. Թովմաս Թերեզեանի նոր հեղինակած խոսքով անուն սրտաշարժ և ընտիր ողբերգութիւնը պիտի տան :

— Սեբաստիայէն կը գրեն թէ՝ Տեղւոյն Բարձր. Կուտակալի և Գեր. Երեմիա սրբազանին մասնաւոր ջանիւքը Պենկէօլ գիւղի եկեղեցւոյն կողպտեալ ինչքերը ամբողջ գտնուեր են :

— Դշ. օրը՝ գաւառական երեսփոխանութիւնը պիտի կաղմուի, ի ներկայութիւն մայրաքաղաքիս մէջ գտնուած պատուաւոր պանդուխտ ազգայնոց :

— Զանազան տեղերէ հրատարակութեան

համար զանազան նամակներ և բանաստեղծութիւններ ուղղած են մեզ, բայց թերթիս անձկութեանը պատճառաւ կարգաւ հետզհետէ 'ի լոյս բնծայելու ստիպուած ենք, ուստի Պ. հեղինակներէն կանխաւ յայտնեցողամտութիւն կը խնդրենք:

— Եշ. օրը Ռումանիայէն 12 երեսէ բաղկացեալ բողոքագիր մ'եկաւ Պատրիարքարան Տիգրանեանի նկատմամբ, որ խստիւ կը դանդաւորէր անոր յանգուզն արարքներուն դէմ:

— Սեբաստիոյ Գեր. Երեմիա սրբազանը շաբաթու ընդհ. Թուրքստանի-Հայաստանի վիճակաց լիազօր քննիչ կարգուեցաւ Պատրիարքարանի կողմանէ՝ ընկերակցութեամբ Արժ. Փիրզալէմեան Ղեւոնդ և Սուրատեանց Մելքիսեդեկ-Գարեգին ուսումնական վարդապետաց:

Խառնուղ. 9 մարտ. 1870

... Խմբագիր

Երեկ Վսեմ. Նուպար փաշան՝ Առաքել-Նուպար եւ Շահնազարեան վարժարանը այցելութեան եկաւ, եւ անոր ամէն անգիրն աչքէ անցուց, եւ չորս ժամու չափ կենալով երկարօրէն հարցաքննութիւն ւրաւ դրեթէ ամէն կարգի աշակերտաց լեզուադասութեան եւ ուսմանց մասին, եւ շնորհակալութիւն մատուցանելով վարժարանիս տեսչացն՝ մեկնեցաւ հոնկէ. խոստանալով դալիք տարիներուն բարձրագոյն ուսմանց համար դասատուներ զրկել Փարիզէն:

Մատուցանելով անկեղծ յարգանքս

Թ. Նաղարեան

ՏԱՃԱՏ

Ըրօտընդոստ թէ շառաչեն փոթորիկք
կամ թէ խաղաղ շողայ լուսին յօդ պայծառ
Յանհուն 'ի ծով աստանդական նաւաստիք
Դարձնեն վաչս յԱստղըն անմուտ լուսավառ:

Այսպէս ընդ նըսեմ
Երկնիւք տարադէմ
Ի վիշտս յարածուփք
Հայրենեայ մանկունք
Քեզ դարձնեն զաչքեր
Դիւցազն անվհէր...

Դու լուսապսակ յերանուէտն 'ի խորան
Ձեռն ինչ կարօտ մեր միտենեայ կամ երգոյ.
Բայց մենք՝ Տաճատ անունդ առած մեզ վահան
Կուզենք քալել հետեւելով քու հետոյ:

Դիւցն են մեր ծաղկունք
Բայց տես մեր արցունք...
Չուակք ենք անտէր
Երկրին՝ յորոյ սէր
Արիւնդ ես թափեր
Դիւցազն անվհէր...

Ահ... քու Սոսերդ Աւարայրի դաշտերէն
Կ'բարձրանայ և կ'ոչէ մեզ «Որդիք
Սէր 'ի սրտի դիմեցէք... ձեզ կ'սպասեն
Աստ հայրենիք՝ և անդր 'ի վեր ձեր նախնիք...»

Մէք այս կ'երգնունք
Ի պերճ քո անուն
Քեզի զուգընթաց
Չոչիլ հայրենեայ...
Տո՛ւր մեզ քաջալեր
Դիւցազն անվհէր...

Թ. ԹԵՐԶԵԱՆ

Հայ դրականութիւնը նոր թարգմանութիւն մը ևս կ'ունենայ՝ որ է Աղէքսանդր Տիւմայի ՀՈՉԱԿԱՒՈՐ ՈՃԻՐՔ ՊՈՐՃԵԱՅՔ. Թարգմանութիւն Ա. Ս. Տ. որն որ Մասիսի մանրալուրներով թերթ առ թերթ կը հրատարակուէր:

Ամբողջ գործը կը բաղկանայ 387 երէսէ և գինն է 20 դուրուշ:

— Ուրախ ենք որ հանճարը Հայոց մէջ ալ սկսած է իր յաւերժական արձաններն ունենալու:

Այս գեղեցիկ շարժումը՝ ժողովրդեան մը կամ ազգի մը յառաջագիտութեան առաջին քայլափոխն է:

Ինչպէս յաղթական կոթողները և դամբինները դիւցազնական սգի կը շնչեն զօրականաց, նոյնպէս հանճարոյ համար բարձրացած արձաններն ալ՝ մարդկային սիրտը, միտքը և երեւակայութեան թռիչները կը քաջալերեն:

Կը լսենք որ դովելի խորհուրդ մը յղացեր են մէկ քանի ազնուամիտ անձինք Մ. Պէշիկ-թաշեանի՝ անմահ հանճարոյն համար փառա-

որ արձան մը կանգնելու :

Արժանի՛ է Մշակն վարձու խրում . . .

— Ամենապատիւ Եսայի Սրբազան Պատրիարքին անձնական տկարութիւնը ապաքինուած է ամէն կերպով :

— Ներկայ տարւոյ մեր Հնդկաբնակ ազգայիններէն մեծատոհմ Սէթ Սրբարեան նշանաւոր ազգայինը երուսաղէմ խիստ մեծ ուրախութիւն պատճառած է լոյսը միաբանութեանը, և մանաւանդ ժառանգաւորաց դպրոցի սաներուն, զորս քաջալերած է իր այցելութեամբը քննելով իրենց ուսմանը և գովելով իրենց յառաջադիմութիւնը :

Յիշեալ երեւելի ազգայինը՝ երուսաղէմէն կը հեռանայ և իւր ազնուափայլ ամուսինը Գահրէէն կառնէ—ուր մնաքած էր տկարութեան պատճառաւ—և կուղևորի յԵւրոպա, խոստանալով ի դարձին վերադառնալ այցելութեան դալ յերուսաղէմ ընտանեօք հանդերձ :

— Երէկ Բաղաքական ժողով գումարուեցաւ ՚ի Ղալաթիա՝ նախագահութեամբ Սրբազան Պատրիարքին . որոյ արդիւնքը եղած է թաղական խորհուրդներու վերակազմութեանը վերապէս աջակցելու համար խաղաղասէր և բանիբուն անձինքներէ Մասնաժողով մը հաստատել :

Կը յուսանք այս կարեւոր ժողովոյն պէտք եղած պոչտոնական դրերն ալ ստանալ և հըրատարակել ՚ի գիտութիւն ընթերցողաց :

— Ճշմարիտ աղբիւրներէ կ'իմանամք՝ որ երուսաղէմի մէջ բարեկենդանի շարժումնէն ՚ի վեր շարունակ յորդանաններ կ'ուղան, որուն կարօտութիւնը խիստ զգալի եղած էր ջրոյն նուազութեանը պատճառաւ :

Այս կարօտութիւնը բառնալէն զատ երկրին պողաբերութեանը և ապաղայ առատութեանը միանգամայն նպաստաւոր են եկած անձրեւները :

— Քանի մը ամիս առաջ տարածայնութիւն կար որ վ. կաթողիկոսի և Զալալեանի մէջ դժտութիւն մը ծագեր է, որուն պատճառաւ Զալալեանը թողլով իր վիճակը և Էջմիածինը, քաջուած էր Զալալոյի ըսուած գիւղաքաղաքը :

Թէեւ ինչպէս վերջացաւ այս դժտութիւնը չենք գիտեր, բայց սա միայն կը լսենք որ Զալալեանը այժմ Էջմիածին դարձած է և հոն կը բնակի :

Ալիսն, հազար ախոյ՛ս որ Էջմիածնայ Մայր Աթոռէն սոյոգ տեղեկութիւններ ստանալու համար չինական պարիսպներ քաջուած են Ռոսիոյ կողմէն արութեան կողմանէ :

— Կ'իմանամք որ Լանկայի Հայ տիկին մը՝ իր էրկնէն դժգոհ ըլլալով, Բէքուդեր է որ ուրիշի մը հետ ամուսնանայ, և յաջողեր է իսկ Բայք ինչպէս :

Օրին մէկը՝ իր ունեցած դոհարեղէնները ժողովելով կ'ծիկ մը կընէ և ոսկերիչ երիտասարդի մը հետ Ղալաթիա Բէքալեփայի հոշակաւոր քահանայն կը գտնայ . 30 լիրա տալով թէ կըրկնամկրտութեան խորհուրդն և թէ կրկնամուսնութեան հանդէսին ՚ի միասին կատարել կուտայ : Նախկին էրիկը (սորը մալին տէրը) սոյն տեղադրել լսելով Պատրիարքարան կը վաղէ, կը բողբէ՝ եւնէ իմ Բէքուդերս կ'ուղեմ եւայլն ըսելով :

Պատրիարքարանն ալ խնդրոյն պարագաներուն լաւ մը տեղեկանալու համար պտակիչ քահանայն կանչելով, կ'իմանան որ Յունաց պատրիարքարանի հրամանաւ յիշեալ արտառոց գոծողութիւնը կատարուեր է :

Ասոր վրայ հարկ կ'ըլլայ որ քահանային սոյն խոստովանութիւնը ձեռնադրով մը ուղտի և կ'առնուի :

Երէկ մեր Պատրիարքարանի եասախնէներէն մէկը՝ մասնաւորապէս Յունաց Պատրիարքարանը զրկուելով՝ առ այս պէտք եղած բացառութիւնը կուղէ . Յունաց վէքիլը՝ բուրովին բաք ինքեար կընէ :

Վերջը՝ քահանային ձեռագիրը կը ցուցուի, դարձեալ բնաւ այսպիսի պաշը—պողոք քահանայ մը չունինք, բնաւ չենք ճանչնար եւայլն թախըմ մը գուրա մաստիկներ կը սկսի կարգալ :

Տեսնենք գործին կտաարածը :

— Բարեբրդի Գեր . Առաջնորդը՝ տեղական հարստահարութեանց վախճան մը տալու յուսով կարին դացեր է :

ՄԵՓԻՍՏՈՓԷԼԻ ՄԷԿ ԽՆԴԻՐԸ

Արդոյ ընթերցողք, խօսքս ձեզ կ'ուղղեմ.
Արդարութիւնը ձեռնէ կը խնդրեմ.
Դիտէք թէ սրչափ ջանագիր եմ յար
Լուրեր հաղորդել ձեզ զուարթարար.
Ատոր համար ստէպ ես Բերա կեղծւո՛ւ
Ու տեղ չեմ թողուր որ հոն ժուռ չիգամ.
Երբ յողնած դադրած լեզուս դուրս ինկած,
Տեղ մը կը փնտռեմ նստելու, յանկարծ՝
Կիւլէրեան Սանփան իւր խանութիկէն
Սիկաու մը կուտայ ծախած Բէ-Բէ-Բէ.
Երես «Եկուր նիստ ո՛վ դու շրջմուկի
Մեղք ես յողնեցար անտ առ դադարիկ».
Բայց երէկ խեղճին երեսն էր կախած
Բերանը կղզած, աչեր մուրած.
Ձիս տեսնելուն պէս սաստիկ զայրացաւ.
«Տնաւեր կորիր, հոս մի դար, ըսաւ.
«Գու գալէդ 'ի վեր իմ բողոք շրջեցիր.
«Խանութիկս տիրոջն ալ թելագորեցիր
«Որ զայն ուրիշին ծախելէն 'ի դատ.
«Հիմայ փրցնել տի տայ, անյիրատ,
«Դու եղար պապճառ որ Տօղրու եօլը
«Տի ձգեմ ու երթամ մինչ Տիվան եօլը.
«Ո՛վ դու կը դռնես հանգչելու խանութ,
«Տօղրու եօլի տեսք ու լաւ ծխախոտ.
«Իսկ եթէ զիս հոս պահել տաս, գիտնաս
«Որ երախտապարտ զիս միշտ կը դռնաս.
«Եկուր նայէ որ խանութիս տէրն ալ
«Քու դրած թելքիդ կը հաճի կարդալ.
«Ձիս պէտք է այսպէս դռնէ դուռ վարէ,
«Փութմ ուրեմն ինձ ճար մը ճարէ».
Ո՛վ խանութի տէր. արդ Մեփիստոփէլ
Գու դատաստանիդ կըստիպուի գիմել.
Կամ մարդը տեղը հանգարա կը ձգես,
Կամ Մեփիստոփէլ տեղ մը կը ճարես.

ԱՄԵՆԱԿԱՐԵԻՐ ԼՈՒՐ ՄԸ

Մամաթիայի օրհնատէրճի Սիօսեան Ան-
տոն ազան, անցած ուրբաթ օրուընէ ի վեր
իր տակի էջը կորսնցուցեր է և մինչև այսօր
չէ գտեր.

Ուստի բարեկամաբար իրեն կիմացունենք
որ պարապ տեղը էջը փնտռելէ թող դադրի,
որովհետեւ մինչև Չիփիթթա — վէքիա զրկուեր
է.

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

— Ի՞նչ կըսես, իրա՞ն Հասունականաց ժո-
ղովը դացիր.

— Կը տարակուսին. եթէ չես հաւատար
սա թեւս նայէ.

— Ո՛վ տէր, այդ թեւդ բոլորովին կապու-
ցեր է, պատերադմէ՛ն կուգաս, ի՞նչ կընես.

— Պատերազմ... հը... Քարմասունքէն
ալ պէթէր է անոնց ժողովքը, բէք, բէք Ի-
նչ կընամ նմանցնել, բռնուողին բղիկը կը
հանեն կոր.

— Չըսես, Մեփիստոփէլ գալտեան խորհուրդն
է որ կընեն... հէ՛.

ՎԵՐՁԻՆ ՄՕՏԱ

Ս.յս շարթու Եւրոպայէն եկած մատայի զա-
ղէթանքէն կը տեսնուի, որ մատմաղէլ եղողը
դացած ատեն խօլթուիւր շունի մը եամբու ու-
նենալու է, իսկ կարգուած կնիկները մալեալ
խոշոր կատու մը.

Ա.Զ.Դ

Մամուլը ձեռքէ ծախուելէ զատ՝ հետեւ-
եալ տեղերն ալ կը ծախուին.

Պօլիս՝ Դափաֆեան եղբարց դրատունը.
Պահճէ դարուսին՝ զահրէճինքունն մէջ տեղը
Նրաւաճառ Պօղոս էմմիին խանութը. Դալաթ-
իս՝ գօմիսիան խանին կիցը՝ ծխաւաճառ Սին-
եօր Միխայիլաէիսին կրպակը.

Բերա՝ մեծ փողոց՝ Ժարտէն տը Յէօրի
դիմացը դտնուած՝ ծխաւաճառ Կիւլէրեան
Սանփան աղային խանութը.

Թարաւալաչի՝ ծխաւաճառ Ակնցի պապա
Պօղոսին կրպակը.

Ուղողը՝ Բիւրճի-Բիւրճի-Բիւրճի 'ի բաց թողլով՝ շա-
բաթը մէկ անգամ 50 փարսյ ճարելով, ճար-
մըշտըկելով թո՛ղ առնէ կարդայ.

Աս ալ չեղաւ, Չինճիլի խանը թող դայ,
վերի յարկ՝ թիւ 18 սենեակը՝ 60 շրուշը Ժէ-
կը ցնծայ, որով տարին տաս ու երկու ամիս
սինսիլէյով պարագայիւք կը կարդայ.

Կնիկէ՛ հիսապով՝ ամիսը 5 զրուշի կ'ուգայ.

ՇԱՐՏԱԿԻՐ — ՏՆՕՐԷՆ

ԳԵՂՈՐԳ Թ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ռ. Յ. ՔՐԻՐԴՅԱՆ